

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Bajor Nagy Ernő

Cím:

Évadvégi mérleg a kölcsönkönyvtárban

Másfélmillió könyv, négy millió kölcsönzött kötet, irodalmi divat és olvasói gondok

Stefán tér
1960. aug. 1.

Osztályozás

027.4

Idő

"1960"

A kölcsönkönyvtári évad is véget ért. Szeptembertől augusztus 1-ig tartott s ez idő alatt a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár szinte minden nap átélte a bemutatónak azt a látását, amelyet a színházakban érez a színész, a rendező és a közönség egy-egy premier előtt. A könyvtárban minden nap bemutató van és felújítások tömege. Tűzkeresztségen esnek át a legújabb művek és nincs olyan nap, hogy valaki tétova, szép után nyúló kezébe ne venné az Egri esillagokat, A varázshegyet vagy a Csendes Dont. Hogyan zárul vajon ennek az óriás könyvtárnak sokszáz bemutatót tartalmazó évadja?

Több mint 600 ezer kötet az új magyar irodalomból

A számadatok lefegyverzőek. Ebben az évadban lépett túl a könyvtári állomány a másfélmillió kötetten. A beiratkozott olvasók száma a 43 könyvtárban több mint 12 ezerrel növekedett, pontosan 124 571 fő. Mintegy 350 000-rel nőtt a kölcsönzések száma, összesen 1 405 640 volt. A kölcsönzött könyvek tömege több mint félmillióval haladta meg a tavalyit, 3 964 027-re emelkedett. Ebből a tömegtelen olvasnivalóból 78 százalék jutott a szépirodalomra és 22 százalék volt az ismeretterjesztő mű. Tizenegy hónap alatt az új magyar szépirodalom 624 473 kötete fordult meg az olvasók kezén. És még egy számadat: Az 1958/59. évi 21,6 százaléknyi munkássóval szemben, a most zárult évadban 23,3 százalék volt az összes olvasó közül a munkás.

Az eltűnt Oroszlánkölykök és a többiek

Bár egy-egy körzeti könyvtárban 6-7000 féle könyv, mintegy 40 000 kötet közül választhatott az olvasó, mégsem volt ritka eset, hogy nem jutott hozzá a kívánt könyvhöz. Nem arra az olvasóra gondoltok most, aki felháborodottan újságot, hogy harmadszor keres egy Új-Zélandban most megjelent numizmatikai kézikönyvet. A világ teljes könyvtermésének beszerzésére sem anyagi lehetőségünk, sem igényünk nincs. Viszont a József Attila olvasómozgalom résztvevői bizony gyakran hónapokig lesték, míg valamely általuk várt könyv visszakerült a könyvtárba. S az irodalmi divatok is próbára tették olykor mind az olvasók, mind a könyvtárosok türelmét. Némelyik olyan könyvre, melyet szárnyára vett a hír, százával gyűltek össze az előjegyzések. Így történt ez például az Oroszlánkölykökkel, így Nyikolajeva új regényével, így Szabó Magdának Az őz című munkájával is. A könyvtár pedig, érthetően, nem rendelhet meg egy-egy művet annyi példányban, hogy azt minden érdeklődő már a megjelenést követő napokban elolvashassa. Így is 7-8 kötetet vásárolnak a nagyobb fiókok az előreláthatólag keresettebbé váló művekből.

A könyvtáros problémái — és az olvasóé!

Mire volna szükség ahhoz, hogy tovább javuljon a könyvtár munkája?

Elsősorban — ezt nem lehet elégszer leírni! — több helyre. A központ túlszűfoaltsága évek óta közismert. Ma már viszont a kerületi fiókok is szűknek bizonyulnak. Mindössze 10 olyan kerületi könyvtár van, ahol jut hely újabb könyvek raktározására.

Sok — az olvasással is csak most ismerkedő — könyvtárlátogató nehezen igazodik ki a katalógusok cédularengetegében. Ezen igyekezett segíteni a választópólcos rendszer bevezetése és a könyvtárak feleiben megvalósított szabad válogatású kölcsönzés. Az igazi megoldás azonban az volna, ha nyomtatott, megvásárolható, hazavihető könyvjegyzék állna az olvasók rendelkezésére, melynek alapján a család tagjai otthon kényelmesen kijelölhetnék az őket érdeklő műveket. S ez más feladatok elvégzéséhez szabaddítaná fel a könyvtárosok munkaidejének egy részét.

Például többit tudnának foglalkozni a csak általános iskolát végzett, szakmát nem tanuló — és olykor nem is dolgozó — fiatalokkal, hogy felkeltsek bennük az olvasás, tudás, műveltség vágyát.

És legalább ilyen fontos az, hogy nagyobb érdeklődést keltsenek főként a munkás- és iparitanuló-olvasókban az ipari ismeretterjesztő irodalom iránt. A műszaki könyvek forgalma a könyvtár összforgalmánál csupán 1,9 százalékát éri el. Ez még akkor is nagyon kevés, ha arra gondolunk, hogy Budapesten nagy műszaki könyvtár áll az érdeklődők rendelkezésére és a szakszervezetek is jelentős szakkönyvtárakat tartanak fenn.

A furfangos „könyvgyűjtők” alkonya

Vigyáz-e a pesti ember a könyvre? Valljuk be, nem túlságosan. Hogyha egy könyv 30-35 kézen megfordult, már újra kell köttetni. Mire a hetvenedik olvasó leteszi kezéből, addigra már teljesen elronyolódott. Ebben az évadban is körülbelül húszezer kötetet kellett a könyvtárnak beköttetnie.

Ez részben természetes velejárója a könyvek használatának. Nem természetes azonban, hogy még mindig ezírel akadnak, akik nem viszik vissza időben a kölcsönzött műveket. Az elmúlt évadban 4630-an csak írásbeli felszólításra vitték vissza a náluk levő könyvet, 2817-en pedig csak perlés után szolgáltatották vissza a közvagyon. Nem voltak kevesen azok sem, akik az antikváriumokban sem kapható ritka könyveket „elvesztették”, majd bolti áron akarták megtéríteni a könyvtár kárát. Az ilyen fajta könyvgyűjtő szenvedélynek gátat vet az újabb bírósági gyakorlat, mely némelyik esetben a hajdani bolti árszerzésének megtérítésére is kötelezi a furfangos könyvbárákat.

25 saját kiállítás és a nyári munka

A 42 kerületi fiókban 147 könyvtáros dolgozott, akik közül 84-en végeztek főiskolát vagy egyetemet, 54-üknek érettségi az iskolázottsága s csupán 9 olyan van, aki még nem fejezte be a gimnáziumot. Nyilván nem akad még egy olyan közművelődési intézmény az országban, ahol a dolgozók ilyen többsége végzett volna egyetemet. Megbecsülendő tudományos munka is fűződik a könyvtárosok nevéhez. Ebben az évadban 25 saját kiadványt jelentettek meg, köztük ilyeneket: „Hogyan segítsék a kerületi könyvtárak az iskolák munkáját?”, vagy a „Budapest szocialista fejlődése 1945-1959” című kétkötetes bibliográfiát. És rendeztek 14 kiállítást, köztük a nagy visszhangot kiváltó gyermekrajz-kiállítást is. A most kezdődő nyári szünet sem jelenti azt, hogy a könyvtárban megáll az élet. Kartoték-szekrények készülnek az év közben beszerzett könyvekről kiállított mintegy negyedmillió új kartoték részé-

re. Ellenőrzik a központban őrzött több mint 500 000 kötetet, hogy valamennyi a megfelelő helyen van-e, mert az év közben elkeveredett könyveket különben lehetetlen megtalálni. Elvégzik azokat a legfontosabb asztalos, kőműves, villanyszerelő munkákat, melyek év közben zavarnák a könyvtár megszokott rendjét.

Aztán a másfélmillió könyv tovább folytatja hódításait a fővárosi ember szívében és értelmében.

Bajor Nagy Ernő